

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)
9. januar 1996 *

I sag T-368/94,

Pierre Blanchard, tjenestemand i Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved advokat Marc-Albert Lucas, Liège, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Evelyne Korn, 21, rue de Nassau,

sagsøger,

støttet af

Union syndicale-Bruxelles (en fagforening for EF-ansatte), Bruxelles, ved advokat Luc Misson, og under den mundtlige forhandling ved advokat Béatrice Rixhon, Liège, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Evelyne Korn, 21, rue de Nassau,

intervenient,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved ledende juridisk konsulent Gianluigi Valsesia, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

* Processprog: fransk.

angående en påstand om annullation af de af valgudvalget truffne afgørelser anført i udvalgsformandens meddelelser af 3. og 8. november 1994 til sagsøgeren som politisk sekretær for Union syndicale fédérale, samt af nævnte formands mundtlige afslag af 8. november 1994 på til valgene af det lokale Personaleudvalg at godkende en liste med 27 kandidater plus suppleanter fra listen »Research/Union syndicale« under et navn, hvori betegnelsen »Union syndicale« ikke indgik,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.P.M. Barrington, og dommerne K. Lenaerts og P. Lindh,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 25. oktober 1995,

afsagt følgende

Dom

Retlige bestemmelser

- 1 Denne sag vedrører de bestemmelser, der regulerer valg til Kommissionens Personaleudvalg i den lokale sektion i Bruxelles.

- 2 I medfør af artikel 9, stk. 1, litra a), i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«) skal der i hver institution oprettes et Personaleudvalg, eventuelt inddelt i sektioner for hvert tjenestested. I artikel 9, stk. 3, i vedtægten bestemmes, at Personaleudvalget skal varetage personalets interesser over for institutionen og sikre en stadig kontakt mellem denne og personalet samt bidrage til tjenestegrenenes tilfredsstillende funktion ved at give personalet mulighed for at fremsætte sine synspunkter.
- 3 Personaleudvalgets sammensætning og de nærmere regler for dets funktion fastlægges af hver institution i overensstemmelse med bestemmelserne i vedtægten bilag II. Det bestemmes i artikel 1, stk. 2, i dette bilag, at generalforsamlingen af institutionens tjenestemænd fastlægger betingelserne for valg til Personaleudvalget.
- 4 Med hjemmel i vedtægten artikel 9, stk. 2, vedtog Kommissionen den 27. april 1988 en »ordning om Personaleudvalgets sammensætning og funktion«. I artikel 6 i denne ordning bestemmes, at de af generalforsamlingen af tjenestemænd i Kommissionen fastlagte nærmere regler for valg til de lokale sektioner så vidt muligt skal sikre, at alle kategorier og tjenestegrupper af tjenestemænd samt de ansatte, som er nævnt i artikel 7, stk. 1, i vilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne, er repræsenteret.
- 5 Generalforsamlingen af tjenestemænd og øvrige ansatte i Kommissionen i den lokale sektion i Bruxelles vedtog med hjemmel i den således tillagte regelfastsættende beføjelse den 15. september 1992 et valgregulativ, som uden nogen ændring på ny blev vedtaget af generalforsamlingen den 20. september 1994. I medfør af artikel 2 i dette valgregulativ oprettes et valgudvalg, som bl.a. har til opgave at offentliggøre meddelelse om valg (artikel 5), at tage stilling til de foreslåede kandidater og udelade dem, som ikke opfylder de betingelser, som er opstillet i artikel 5, stk. 2, og i artikel 6 i regulativet (artikel 7), ved flertalsbeslutning at træffe afgørelse om de indvendinger, som måtte fremkomme under valghandlingerne (artikel 18), at offentliggøre resultatet af valgene (artikel 19), at modtage alle indvendinger mod

valgenes gyldighed og videregive dem til Kommissionen (artikel 20), at udarbejde et referat af forløbet af valgproceduren og valgenes resultat (artikel 21) og lade valgregulativet finde anvendelse (artikel 22).

- 6 I artikel 6 i regulativet opstilles betingelserne for, at de kandidatlisters, som kan indleveres ved valg til Personaleudvalget, er gyldige; bestemmelsen lyder:

»Der er 27 pladser til rådighed.

Indstilling af kandidater fremsættes på lister med højst 27 kandidater og 27 tilsvarende suppleanter. Samme kandidat kan kun optræde ét sted. Hver indstilling skal være underskrevet af kandidaten og suppleanten. Såfremt der kun er en underskrift, skal indstillingen ledsages af en erklæring fra den anden kandidat om, at indstillingen accepteres.

Når der indleveres kandidatlisters, er den førstekandidats underskrift tilstrækkelig.

Fagforeningerne eller de faglige sammenslutninger kan indlevere kandidatlisters. I så fald skal foreningerne og sammenslutningerne over for valgudvalget, senest når de opstillede kandidaters valgbarhed prøves, kunne godtgøre, at de pågældende har accepteret at stille op. Afvisning af en kandidatindstilling har ikke indflydelse på gyldigheden af de andre kandidatindstillinger på samme liste.

Hver liste indleveres med en opstilling valgt af den pågældende fagforening eller faglige sammenslutning.

Indstilling af kandidater, som ikke er tjenestemænd, kan kun godkendes, når kandidaterne har kontrakt af længere varighed end et år eller på ubestemt tid, samt — når kandidaterne har kontrakt af kortere varighed end et år — såfremt de har gjort tjeneste i mindst seks måneder.«

- 7 Regulativets artikel 9 omhandler ligeledes indlevering af kandidatlisters og lyder:
»Listen over valgbare kandidater offentliggøres mindst tre arbejdsdage før valget.

Navnene på hver liste skal angives i den rækkefølge, hvori de er opført på den respektive liste, som hver fagforening eller faglige sammenslutning har indleveret.

På listerne anføres kandidatens kategori eller tjenestegruppe eller — for øvrige ansatte — kategori.«

- 8 I artikel 10 i regulativet anføres mulige former for stemmeafgivning ved valgene til Personaleudvalget således:

»Former for stemmeafgivning: Vælgeren skal tilkendegive sin stemme på følgende måde, da der ellers indtræder ugyldighed:

- a) enten: listestemme. I så fald sættes kryds i feltet under den valgte listes nummer og initialer (stemme ved listens førstekandidat)

- b) eller: stemme på højst 27 kandidater og suppleanter på en eller flere lister. I så fald sættes der kryds i feltet ud for den ønskede kandidats navn, dog højst 27 (personlig stemme)
- c) en stemme afgivet ved afkrydsning ud for 'listens førstekandidat' og suppleret med 'personlige stemmer' på samme liste betragtes alene som 'personlig stemme'

Stemmeafgivelsen er ugyldig, hvis vælgeren på stemmesedlen har anført nogen som helst anden form for påskrift, underskrift, rettelse eller tegn.«

Sagens faktiske omstændigheder

- 9 Den 11. oktober 1994 offentliggjorde valgudvalget en meddelelse om valg på datoerne den 22., 23. og 24. november 1994 med henblik på besættelse af pladserne i den lokale sektion af Personaleudvalget i Kommissionen i Bruxelles.
- 10 Den 18. oktober 1994 indleverede Union syndicale, en fagforening af europæiske tjenestemænd, som omhandlet i vedtægtens artikel 24a, to lister med 27 kandidater og deres suppleanter. Den ene, benævnt »Union syndicale«, med næstformanden i Union syndicale, L. Schubert, som førstekandidat, blev indleveret af Halskov (for L. Schubert), den anden, benævnt »Research/Union syndicale«, med formanden for Union syndicale, P. Blanchard, som førstekandidat, blev indleveret af P. Blanchard. Sidstnævnte liste omfattede bl.a. delvis videnskabelige og tekniske EF-ansatte, såvel tjenestemænd som øvrige ansatte, jf. vedtægtens artikel 92 til 101.
- 11 Valgudvalget godkendte ifølge referat af 20. oktober 1994 af udvalgets møde den 19. oktober 1994 de syv til udvalget indleverede lister, herunder de to lister fra Union syndicale.

- 12 Den 20. og 24. oktober 1994 indgav L. Rijnoudt og L. Di Marzio, der er førstekandidat henholdsvis på listen for Fédération de la fonction publique européenne (FFPE) og på listen for Association of Independent Officials for the Defense of the European Civil Service/Association des fonctionnaires indépendants pour la défense de la fonction publique européenne (TAO-AFI), begge klage til valgudvalget over godkendelsen af Union syndicale's to lister.
- 13 Den 3. november 1994 underrettede valgudvalgets formand Union syndicale's politiske sekretær om, at udvalget havde fundet, at klagerne kunne behandles, og at han på grundlag af en udtalelse fra Kommissionens Juridiske Tjeneste fandt, at opstilling af to lister fra samme fagforening eller faglige sammenslutning af europæiske tjenestemænd var i strid med valgregulativet, hvorfor han anmodede Union syndicale om at trække den ene af de to lister tilbage og kun at opstille én liste.
- 14 Union syndicale accepterede den 7. november 1994 at trække listen »Research/Union syndicale« tilbage og at opstille den under en ny benævnelse på betingelse af, at valgudvalget garanterede, at de to lister ville blive endeligt godkendt.
- 15 Den 8. november 1994 tilstillede valgudvalgets formand Union syndicale's politiske sekretær en meddelelse om, at Union syndicale's betingelser for at ændre benævnelsen af en af dens lister ikke var blevet godkendt af udvalget, og at listen »Research/Union syndicale« derfor var blevet afvist.
- 16 Den 8. november 1994 indfandt sagsøgeren sig hos valgudvalget og anmodede om godkendelse af listen »Research/Union syndicale« under en anden betegnelse, der ikke indeholdt en henvisning til denne faglige organisation. Dette afviste formanden for valgudvalget.

- 17 Den 10. november 1994 indbragte sagsøgeren derefter i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage over disse afgørelser og over Kommissionens undladelse af enten at forhindre eller ændre de nævnte afgørelser; subsidiært klagedes over vedtagelsen af valgregulativet.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 18 Den 11. november 1994 anlagde sagsøgeren i overensstemmelse med vedtægtens artikel 91, stk. 4, sag for Retten med påstand om annullation af disse retsakter samt erstatning for de heraf følgende tab. Samtidig anmodedes Rettens præsident om at anordne foreløbige forholdsregler i form af udsættelse og suspension af valgene.
- 19 Den 21. november 1994 afsagde Rettens præsident kendelse, hvorefter valgene til Kommissionens Personaleudvalg i den lokale sektion i Bruxelles blev suspenderet, og der blev fastsat en frist for indlevering af nye kandidatlistor, hvis benævnelse ikke måtte kunne forveksles med benævnelsen af de listor, som valgudvalget allerede havde godkendt, eller med navne på de fagforeninger, som havde opstillet dem. Sagsøgeren kunne påberåbe sig de samme betingelser som andre kandidater (sag T-368/94 R, Blanchard mod Kommissionen, Sml. II, s. 1099).
- 20 Den 7. december 1994 offentliggjorde valgudvalget følgelig en fornyet almindelig meddelelse om valg, fastlagt til den 31. januar, den 1. og 2. februar 1995. Nye kandidatindstillinger skulle indgives mellem den 8. og den 15. december 1994.
- 21 Sagsøgeren har indleveret en liste benævnt »Together for Research«, hvor han er førstekandidat. Denne liste fik to pladser ved »personlige stemmer«, hvoraf han blev tildelt den ene.

- 22 Den 24. februar 1995 afviste Kommissionen sagsøgerens klage, hvilket blev meddelt ham den 1. marts 1995.
- 23 Den 24. marts 1995 fremsatte Union syndicale-Bruxelles (herefter »Union syndicale«) begæring om intervention til støtte for sagsøgerens påstande i overensstemmelse med artikel 115 i Rettens procesreglement.
- 24 Den 10. maj 1995 tog formanden for Rettens Fjerde Afdeling begæringen om intervention til følge.
- 25 Intervenienten har ikke indgivet skriftligt indlæg inden for den fastsatte frist.
- 26 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Retsmødet fandt sted den 25. oktober 1995. Parterne afgav indlæg og besvarede de af Retten stillede spørgsmål.
- 27 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

Annulationssøgsmålet

— Principalt

— Annulation af den eller de afgørelser, som er truffet af valgudvalget (oprettet i henhold til artikel 2 i regulativet vedrørende fremgangsmåden ved valg til Personaleudvalget i Kommissionen og vedtaget den 15.9.1992 af generalforsamlingen af tjenestemænd og øvrige ansatte i Kommissionen i De Europæiske Fællesskaber repræsenteret i den lokale sektion i Bruxelles og atter vedtaget uden

ændring den 20.9.1994), og som fremgår af meddelelsen af 3. november 1994 fra formanden for valgudvalget til den politiske sekretær for Union syndicale fédérale.

- Annullation af den eller de af valgudvalget truffede afgørelser, som fremgår af meddelelsen af 8. november 1994 fra formanden for valgudvalget til den politiske sekretær for Union syndicale fédérale.
- Annullation — for så vidt det er fornødent — af formanden for valgudvalgets eller af valgudvalgets mundtlige afgørelse af 8. november 1993 kl. 13.00 om at nægte at godkende en liste med 27 kandidater plus suppleanter fra listen »Research/Union syndicale« under en anden betegnelse, der ikke indeholdt en henvisning til »Union syndicale«.
- Annullation af Kommissionens tilsvarende undladelse af som ansættelsesmyndighed at forhindre, at valgudvalget traf den eller de først ovenfor anførte afgørelser, eller af at ændre dem.
- Annullation af ansættelsesmyndighedens undladelse af at forhindre, at valgudvalget traf den eller de følgende afgørelser.
- Annullation af ansættelsesmyndighedens undladelse af at forhindre, at den tredje anfægtede afgørelse blev truffet, eller af at ændre den.
- Subsidiært
- Annullation af valgregulativet af 15. september 1992 som vedtaget uden ændring den 20. september 1994, såfremt det skal fortolkes som indeholdende et forbud mod, at en faglig organisation indleverer flere lister med 27 kandidater plus suppleanter til valg af Personaleudvalget, og — under denne forudsætning — ansættelsesmyndighedens undladelse af at foregribe eller at forkaste vedtagelsen af regulativet.

- Kommissionen dømmes til at yde sagsøgeren erstatning med tillæg af renter for den ikke-økonomiske skade, han har lidt på grund af de erstatningspådragende, anfægtede afgørelser.

- Kommissionen dømmes til at betale sagens omkostninger.

28 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse for annullationskravene.

- Frifindelse for påstanden om erstatning for den økonomiske såvel som ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren påstår at have lidt.

- Der træffes afgørelse om sagens omkostninger i overensstemmelse med gældende ret.

Formaliteten

Parternes argumenter

- 29 Uden formelt at fremkomme med en formalitetsindsigelse har Kommissionen rejst tvivl om, hvorvidt sagsøgeren stadig har retlig interesse i en annullationspåstand og et erstatningskrav, eftersom den kendelse, som Rettens præsident afsagde den 21. november 1994, har gjort det muligt for sagsøgeren at opstille til valget og i øvrigt blive valgt til den nye lokale sektion af Personaleudvalget i Kommissionen. Følge-

lig vil de anfægtede retsakter ikke længere reelt kunne skade ham, og sagsøgeren har ikke længere en åbenbar og aktuell retlig interesse.

- 30 Kommissionen har overladt til Rettens skøn at træffe afgørelse om det rejste formalitetsspørgsmål, men har fremhævet, at når der sammen med en annullationspåstand fremsættes erstatningspåstand, er spørgsmålet om, hvorvidt denne kan antages til realitetsbehandling, nært forbundet med spørgsmålet om, hvorvidt annullationspåstanden kan antages til realitetsbehandling.
- 31 Sagsøgeren har indledningsvis hertil anført, at de omtvistede afgørelser ikke blot udgør hindringer for hans ret til at opstille til valget, men ligeledes for hans forningsfrihed og ret til som vælger at stemme under fuldt ud lovlige betingelser.
- 32 Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at hans deltagelse i valgene til Personaleudvalget indskrives sig blandt de foreløbige forholdsregler, som blev anordnet ved kendelse afsagt af Rettens præsident den 21. november 1994. Dersom hans retlige interesse i hovedsagen kunne berøres af de foreløbige forholdsregler, ville det betyde, at sådanne kendelser har endelige retsvirkninger, hvilket ville stride mod Domstolens og Rettens faste praksis, hvorefter foreløbige forholdsregler ikke må foregribe afgørelsen i hovedsagen (kendelse afsagt af formanden for Domstolens Tredje Afdeling den 11.6.1985, sag 146/85 R, Diezler m.fl. mod ØSU, Sml. s. 1805, præmis 9). Sagsøgeren har tilføjet, at skønt kendelsen har gjort det muligt for ham at stille op til valgene sammen med de andre kandidater på listen, har han ikke kunnet gøre det under de betingelser, som han indledningsvis havde ønsket, og som han anså for lovlige.
- 33 Sagsøgeren har desuden anført, at alle vælgere har retmæssig interesse i, at deres stemme får retsvirkninger i overensstemmelse med vedtægtens forskrifter, og i, at deres organisations repræsentanter vælges under forhold og efter regler, der er i overensstemmelse med vedtægtsforskrifterne. Sagsøgeren har tilføjet, at enhver kandidat til valgene ligeledes har retmæssig interesse i, at det videre forløb, efter at han har indgivet sit kandidatur, finder sted i overensstemmelse med vedtægtsfor-

skrifterne og de forskellige valgregulativer. De anfægtede afgørelser har derfor fortsat skadet ham — såvel som stemmeberettiget vælger som i sin egenskab af valgt kandidat og som medlem af og tidligere formand for Union syndicale — gennem valgenes resultater.

- 34 Det fremgår ligeledes — efter sagsøgerens opfattelse — af retspraksis, at denne interesse forelå såvel ved de valg, som har fundet sted, som ved de valg, som vil finde sted (Domstolens dom af 27.10.1987, forenede sager 146/85 og 431/85, Diezler m.fl. mod ØSU, Sml. II, s. 4283, præmis 9, Rettens dom af 8.3.1990, sag T-28/89, Maindiaux m.fl. mod ØSU, Sml. II, s. 59, præmis 28, og af 14.7.1994, sag T-534/93, Grynberg og Hall mod Kommissionen, Sml. Pers. II, s. 595, præmis 29 og 30). Sagsøgeren har gjort gældende, at han under alle omstændigheder fortsat har retlig interesse i de kommende valg.

Rettens bemærkninger

- 35 Retten bemærker for det første, at Domstolen har kendt for ret, at »alle vælgere har interesse i, at deres organisations repræsentanter vælges under forhold og efter regler, der er i overensstemmelse med de vedtægtsforskrifter, der gælder for valgs afholdelse på området«, og at en tjenestemand »status som stemmeberettiget vælger derfor i og for sig indebærer, at han har den fornødne retlige interesse i at få sit krav prøvet ved Domstolen« (den nævnte dom i sagen Diezler m.fl. mod ØSU, præmis 9). Sagsøgeren handler i denne sag navnlig som stemmeberettiget vælger og som medlem af en faglig organisation.
- 36 Når henses hertil, må det for det andet undersøges, om sagsøgeren efter at være blevet valgt til Personaleudvalget ved de valg, der blev organiseret i overensstemmelse med den nævnte kendelse afsagt af Rettens præsident den 21. november 1994, kan kræve, at valgene organiseres i overensstemmelse med de herom gældende bestemmelser, uden derved at handle i lovens eller institutionernes interesse eller påberåbe sig fremtidige eller hypotetiske interesser og uden noget bevis for klagepunkter, der vedrører ham personlig.

- 37 Hertil bemærkes indledningsvis, at sagsøgerens blotte status som stemmeberettiget vælger — hvad enten han er valgt som medlem af Personaleudvalget eller ej — beviser, at han ikke handler udelukkende i lovens eller institutionens interesse. Retten fastslår dernæst, at sagsøgeren ikke påberåber sig fremtidige eller hypotetiske interesser til støtte for sit søgsmål, når han gør gældende, at vilkårene for valg af ham og resultaterne for den liste, som han stod i spidsen for, kunne have været anderledes, såfremt de anfægtede afgørelser havde været i overensstemmelse med de bestemmelser, som gælder for valgproceduren. Retten finder endelig, at sagsøgeren kan påberåbe sig klagepunkter, der vedrører ham personligt, såvel som vælger med interesse i at udøve sin stemmeret under overholdelse af de gældende bestemmelser for valgproceduren som i sin status som medlem af en faglig organisation, hvis valgresultater kunne have været anderledes, såfremt de anfægtede beslutninger var blevet omformuleret i overensstemmelse med den fortolkning af de gældende bestemmelser, som han har fremsat til støtte for sit søgsmål.
- 38 Det følger derfor af de samlede betragtninger, at annullationspåstanden må antages til realitetsbehandling. Da udfaldet af formalitetsprøvelsen af erstatningspåstanden i denne sag er nært forbundet med prøvelsen af annullationspåstanden, må erstatningspåstanden ligeledes antages til realitetsbehandling.

Realiteten

Annullationspåstanden

- 39 Sagsøgeren har påberåbt sig fem anbringender til støtte for sit søgsmål. Det første er, at valgregulativets artikel 7 og 18 er tilsidesat, idet valgudvalget, der på sit møde den 19. oktober 1994 havde godkendt de to lister, der var opstillet af Union syndicale, ikke kunne omgøre denne beslutning. Det andet anbringende er, at valgregulativet er tilsidesat, idet dets bestemmelser ikke forbyder en faglig organisation at opstille flere lister til samme valg. Det tredje anbringende er, at principperne om frihed og demokrati eller ligebehandling er tilsidesat. Det fjerde anbringende er, at der er sket tilsidesættelse af repræsentativitetsprincippet og/eller det princip, hvorefter personalet skal have mulighed for at fremsætte sine synspunkter. Det femte anbringende går ud på, at fagforeningsfriheden og princippet om, at alle tjenestemænd er valgbare, er tilsidesat.

Første anbringende: tilsidesættelse af valgregulativets artikel 7 og 18

— Parternes argumenter

- 40 Sagsøgeren har først gjort gældende, at valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994, hvorefter Union syndicale skulle trække en af de af organisationen opstillede to lister tilbage, er ulovlig, idet den opfordrer organisationen til at tilsidesætte valgregulativets artikel 7, stk. 2, hvorefter »kandidaturer, som allerede er godkendt af valgudvalget, kan ikke tilbagekaldes af kandidaterne«.
- 41 Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at valgudvalget ikke havde kompetence til på baggrund af en klage at omgøre en beslutning, som det havde truffet med hjemmel i valgregulativets artikel 7. Valgudvalget har efter sagsøgerens opfattelse handlet i medfør af valgregulativets artikel 18, hvorefter udvalget blot har kompetence til at træffe afgørelse om de klager, der indbringes under valghandlingerne. Artikel 18 hjemler således ikke et retsmiddel mod valgudvalgets egne afgørelser eller en procedure, hvorefter det er muligt at anmode valgudvalget om at trække en af sine afgørelser tilbage. Sagsøgeren støtter sin argumentation på det forhold, at regulativets artikel 4 og 20 udtrykkeligt bestemmer, at klager over valgudvalgets afgørelser skal tilstilles administrationen direkte eller gennem valgudvalget.
- 42 Sagsøgeren har videre gjort gældende, at såfremt de anfægtede afgørelser udgør en delvis tilbagetrækning af valgudvalgets afgørelse af 19. oktober 1994, er det spørgsmålet, hvorvidt en sådan afgørelse er lovlig. Det almindelige princip, hvorefter ulovlige retsakter, der tillægger individuelle rettigheder, kan tilbagekaldes (Domstolens dom af 12.7.1957, forenede sager 7/56, 3/57 til 7/57, Algera m.fl. mod Den Fælles Forsamling, Sml. 1954-1964, s. 45, org. ref.: Rec. s. 81), finder ikke anvendelse i dette tilfælde dels på grund af den særegne fremgangsmåde ved klage i forbindelse med et valg, og dels fordi den omhandlede retsakt ikke er en administrativ retsakt.

- 43 Sagsøgeren har desuden fremhævet, at fællesskabsinstitutionerne ikke blot har ret til at gribe ind af egen drift, hvor de måtte nære tvivl om forskriftsmæssigheden af et valg til Personaleudvalget, men også er forpligtede til at træffe afgørelse vedrørende de klager i forbindelse hermed, som efter den i artikel 90 og 91 foreskrevne fremgangsmåde måtte blive indbragt for dem (de nævnte domme i sagerne Maindiaux m.fl. mod ØSU, Diezler m.fl. mod ØSU og Grynberg og Hall mod Kommissionen, og dom af 29.9.1976, sag 54/75, De Dapper mod Parlamentet, Sml. s. 1381, præmis 19-25). Det fremgår ligeledes efter sagsøgerens opfattelse af den nævnte dom i sagen De Dapper mod Parlamentet, at det således fastlagte retsmiddel er det eneste anvendelige til løsning af konflikter på valgområdet.
- 44 Ifølge sagsøgeren burde valgudvalget følgelig have afvist de to klager, der blev indbragt den 20. og 24. oktober 1994. Sagsøgeren har desuden tilføjet, at det er muligt, at valgudvalget ensidigt — og ikke på baggrund af klager i medfør af regulativets artikel 22, som tillægger udvalget kompetence til at anvende regulativet — havde kunnet tilbagekalde sin afgørelse om at godkende listerne fra Union syndicale.
- 45 Kommissionen har heroverfor indledningsvis anført, at valgregulativets artikel 7 forbyder en kandidat at tilbagekalde et kandidatur, som er godkendt af valgudvalget, men ikke fratager dette mulighed for at træffe en anden afgørelse om godkendelsen af de indleverede kandidatlistor, som oprindeligt blev undersøgt i lyset af kandidaternes valgbarhed.
- 46 Kommissionen har desuden gjort gældende, at det ikke kan være udelukket at tilbagekalde en administrativ retsakt, som er ulovlig, navnlig når det sker inden for en rimelig tidsfrist, i overensstemmelse med de principper, som er fastlagt i den nævnte dom i sagen Algera m.fl. mod Den Fælles Forsamling.
- 47 Kommissionen har desuden fremhævet, at den har overladt det til Union syndicale at vælge, hvilken af de to lister, som skulle trækkes tilbage, og derved har vist samarbejdsånd og vilje til at yde bistand.

- 48 Kommissionen har endelig anført, at valgregulativets artikel 18 giver valgudvalget ret, men navnlig også pligt til at sikre, at valghandlingen forløber lovligt. Kommissionen har anført, at artikel 18 ikke blot vedrører stemmeafgivningen, således som sagsøgeren har gjort sig til talsmand for. Kommissionen er af den opfattelse, at en sådan fortolkning hverken er i overensstemmelse med regulativets opbygning eller den rolle, som er tillagt valgudvalget, som bl.a. som i førsteinstans skal tage stilling til de klager, der fremkommer under valghandlingerne. Kommissionen har desuden anført, at det i valgregulativet — f.eks. i artikel 4 og 20 — udtrykkeligt fastlægges, i hvilke tilfælde valgudvalget ikke har besluttende myndighed.
- 49 Kommissionen kan derfor ikke se, hvorfor de retsmidler, som er omhandlet i den af sagsøgeren nævnte retspraksis, skulle være til hinder for, at valgudvalget skulle have mulighed for at omgøre en afgørelse, når det konstateres, at det har begået en fejl. Desuden kan denne afgørelse om tilbagetrækning anfægtes, som det netop fremgår af nærværende sag, og muligheden for at anvende andre retsmidler — som de i vedtægten artikel 90 og 91 fastsatte — berøres derfor på ingen måde. Denne analyse bekræftes i øvrigt af den nævnte dom i sagen *De Dapper m.fl. mod Parlamentet* (navnlig præmis 23, 28 og 29) og af generaladvokat Mayras' forslag til afgørelse (Sml. s. 1391).

— Rettens bemærkninger

- 50 Retten finder for det første, at valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994, hvorved det anmodede *Union syndicale* om i sit navn kun at opstille »en af de to lister, som er indleveret af henholdsvis P. Blanchard og Halskov (for L. Schubert)«, ikke kan anses for være en opfordring til at tilsidesætte valgregulativets artikel 7, stk. 2. I medfør af denne bestemmelse er det nemlig forbudt en kandidat at tilbagetrække sit kandidatur på eget initiativ eller på initiativ fra den faglige organisation, på hvis liste kandidaten er opstillet, efter at den kandidatliste, hvor han er anført, er blevet indleveret til valgudvalget. I det foreliggende tilfælde er tilbagetrækningen af en af de to omhandlede lister imidlertid et resultat af valgudvalgets afgørelse. Det drejer sig derfor på ingen måde om en tilbagetrækning som omhandlet af forbuddet i valgregulativets artikel 7, stk. 2, også selv om valgudvalgets afgørelse overlod det til *Union syndicale* at vælge, hvilken liste man ville trække tilbage.

- 51 Dernæst konstaterer Retten, at sagsøgeren er enig i, at valgudvalget i medfør af den kompetence, som er tillagt udvalget i valgregulativets artikel 22, hvorefter det tilkommer dette at anvende regulativet, på eget initiativ kan trække en afgørelse vedrørende indgivelsen af en kandidatliste tilbage. Med denne præcision må det derfor undersøges, om valgudvalget overtræder valgregulativets artikel 18, såfremt det ændrer en afgørelse eller trækker en afgørelse vedrørende indgivelsen af en kandidatliste tilbage som følge af en henvendelse udefra, således som det her er tilfældet.
- 52 Hertil bemærkes indledningsvis, at den fremgangsmåde, der er fastsat i vedtægtens artikel 90 og 91, ikke på nogen måde er til hinder for, at en berettiget part over for ophavsmanden til en afgørelse fremkommer med sine bemærkninger, navnlig vedrørende afgørelsens retmæssighed. En berettiget part bør nemlig kunne forhandle med afgørelsens ophavsmand, eller påvirke dennes stillingtagen, før der anlægges sag i overensstemmelse med disse artikler, uden at en eventuel ændring eller tilbagetrækning af den trufne afgørelse er stødende for retssikkerheden. Det følger heraf, at enhver ændring eller tilbagetrækning af en afgørelse som følge af en sådan henvendelse bl.a. må finde sted inden for en rimelig frist. Afgørelsen af 3. november 1994 om tilbagetrækning blev truffet blot femten dage efter, at den første afgørelse var truffet den 19. oktober 1994, hvilket ikke i dette tilfælde kan karakteriseres som et urimeligt tidsrum.
- 53 Retten bemærker dernæst, at enhver ny afgørelse, som træffes efter en sådan henvendelse, ligeledes kan ændres eller trækkes tilbage under de samme betingelser og kan anfægtes i overensstemmelse med den i vedtægtens artikel 90 og 91 fastsatte procedure. Følgelig bibeholder en berettiget part alle processuelle rettigheder, bl.a. vedrørende søgsmålsfristerne, uden at disse rettigheder berøres af afgørelsens ændring eller tilbagetrækning.
- 54 Retten bemærker hertil dels, at sagsøgeren er enig i, at en administrativ retsakt, der tillægger individuelle rettigheder, kan tilbagetrækkes, når den er ulovlig, og dels, at han ikke har påvist, hvorfor dette almindelige retsprincip ikke skulle finde

anvendelse på valgbehandlingen, og ej heller hvorfor valgudvalgets afgørelse af 19. oktober 1994 ikke skulle være en administrativ retsakt, som sagsøgeren har påstået under den mundtlige forhandling.

- 55 Endelig må det præciseres, at henvendelsen fra de to faglige organisationer, som ligger til grund for de anfægtede afgørelser, ikke er en klage i den i vedtægtens artikel 90 og 91 anførte betydning. Det drejer sig nemlig om henvendelser til afgørelsens ophavsmand, som ikke fratager disse faglige organisationer retten til i øvrigt at anvende de retsmidler, som er gennemført ved vedtægtens artikel 90 og 91, under de fastsatte betingelser og frister.
- 56 I betragtning heraf finder Retten, at valgudvalgets afgørelse om at trække sin afgørelse af 19. oktober 1994 tilbage ikke i dette tilfælde udgør en overtrædelse af valgregulativets artikel 18, hvorefter ophavsmanden til en hvilken som helst administrativ afgørelse inden for rammerne af den omhandlede valghandling kan trække afgørelsen tilbage, medmindre andet udtrykkelig er bestemt.
- 57 I øvrigt bemærkes, at valgregulativets artikel 18 ikke alene vedrører stemmeafgivningen — med undtagelse af stemmeoptællingen — således som sagsøgeren har gjort gældende, eftersom artikel 18 er udtryk for et almindeligt princip og indgår i valgregulativets almindelige bestemmelser i lighed med regulativets artikel 22.
- 58 Det følger af det ovenfor anførte, at valgudvalget ved at trække sin afgørelse af 19. oktober 1994 tilbage hverken har tilsidesat valgregulativets artikel 7, stk. 2, eller artikel 18. Det første anbringende kan derfor ikke tages til følge.

Andet anbringende: valgregulativet forbyder hverken udtrykkeligt eller implicit en faglig organisation at opstille flere lister

— Parternes argumenter

- 59 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at der ikke i valgregulativets ordlyd ligger noget afgørende argument, idet artikel 6 og 9 ikke kan fortolkes på en sådan måde, at Union syndicale ikke skulle kunne opstille flere kandidatlistor til valgene til Personaleudvalget.
- 60 Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at de tjenestemænd og øvrige ansatte, som ikke er medlem af en faglig organisation, for deres vedkommende har ret til at opstille så mange lister, som de ønsker, uden at det kan påstås, at denne mulighed berører valgsystemet eller de højere retsregler, som ligger til grund herfor.
- 61 Sagsøgeren har følgelig anført, at valgregulativet skal fortolkes systematisk og i overensstemmelse med de højere retsregler, som finder anvendelse på området, således som det kræves i Rettens praksis (den nævnte dom i sagen Grynberg og Hall mod Kommissionen, præmis 39 og 49).
- 62 Valgsystemet bygger således for det første på individuelle rettigheder og tjenestemændenes foreningsfrihed på valgområdet. Ifølge sagsøgeren er det forhold, at samme faglige organisation opstiller flere kandidatlistor, ikke i strid med de individuelle valgrettigheder.
- 63 For det andet giver valgsystemet mulighed for individuelle kandidaturer, for personlige stemmer og for at stemme på kandidater fra flere lister, samtidig med, at det i begrænset målestok opstiller særligt gode betingelser for kandidatlistor og listestemmer. Sagsøgeren har videre gjort gældende, at det ikke strider mod ordnin-

gen med lister, at en faglig organisation indleverer flere lister, fordi ligevægten mellem de to måder at afgive stemme på (listestemme og personlig stemme) opretholdes. Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at begrænsningen til 27 kandidater pr. liste ikke er til hinder for, at en faglig organisation indleverer flere lister, fordi denne begrænsning blot er en teknisk bestemmelse, der har til formål at få det antal stemmer, som vælgeren har til rådighed, til at svare til det antal pladser, der er til rådighed. Denne begrænsning vedrører følgelig hver enkelt liste.

- 64 For det tredje respekterer valgsystemet — ifølge sagsøgeren — foreningsfriheden og organisationsfriheden, uden dog at bygge på et system med fagforeningskandidater, eftersom den eneste særlige bestemmelse vedrørende faglige organisationer er valgregulativets artikel 6, stk. 6, hvori det bestemmes, at en liste, der indgives af en faglig organisation, ikke skal underskrives af alle kandidaterne. Da fagforeningernes deltagelse ifølge sagsøgeren er et fremmedelement i valgregulativet, giver dette ikke Kommissionen ret til at opstille regler for de faglige organisationer under valghandlingerne, men gør det blot muligt for Kommissionen at overvåge, om de lister, som disse faglige organisationer opstiller, er forskriftsmæssige. Det står fortsat efter sagsøgerens opfattelse tjenestemændene frit for at fastlægge de kriterier, hvorefter de ønsker at slutte sig sammen inden for rammerne af generalforsamlingen af tjenestemænd, uden at disse kriterier nødvendigvis svarer til dem, som er afgørende for tilslutningen til en faglig organisation. Følgelig bør der inden for samme faglige organisation kunne tegne sig flere forskellige programmer og opstå flere valglistes.
- 65 Endelig har sagsøgeren for det fjerde gjort gældende, at valgsystemet tager sigte på og til en vis grad sikrer, at alle tjenestegrupper, kategorier og øvrige ansatte bliver repræsenteret i overensstemmelse med de krav, som er fastsat i artikel 1, stk. 4, i vedtægtens bilag II. At listen »Research/Union syndicale« blev opstillet skyldtes netop hensynet til at sikre, at alle tjenestegrupper, kategorier og øvrige ansatte blev repræsenterede. I denne forbindelse har sagsøgeren henvist til de systemer, der gælder ved valg til visse faglige og sociale indretninger i Belgien.
- 66 Sagsøgeren har afslutningsvis anført, at det forhold, at en faglig organisation opstiller flere lister, er i overensstemmelse med det i valgregulativet fastlagte valgsystem og følgelig ikke strider mod en af bestemmelserne heri.

67 Kommissionen har for det første hertil anført, at en række bestemmelser i valgregulativet, som f.eks. artikel 6, stk. 6, og artikel 9, stk. 2, bygger på den forudsætning, at hver politisk gruppe skal kunne opstille en liste med højst 27 kandidater. Kommissionen har desuden anført, at i modsat fald ville konkurrencevilkårene mellem de forskellige faglige organisationer blive fordrejet, eftersom man fra samme faglige organisation faktisk ville stå over for et antal kandidater, der var højere end det antal pladser, som er til rådighed, hvilket ville være en omgåelse af den bestemmelse, hvorefter det højst mulige kandidatantal er 27. Ifølge Kommissionen er institutionens fortolkning derimod udtryk for respekt for ånden i valgordningen, idet hver faglig organisation skal stå på lige fod med konkurrerende organisationer, når henses til antallet af de til rådighed værende pladser. Kommissionen har desuden anført, at de af sagsøgeren fremsatte argumenter — ved at bekræfte, at det system, som forfægtes af Union syndicale, snarere er udtryk for et lighedsprincip mellem de to former for stemmeafgivelse (listestemme og personlig stemme) — faktisk beviser, at sagsøgeren i realiteten har til hensigt at sætte sig ud over bestemmelserne i den ordning, der i øjeblikket er gældende.

68 Kommissionen har for det andet gjort gældende, at det ikke i denne sag er relevant at påberåbe sig de principper, hvorefter generalforsamlingen af tjenestemænd har beføjelser til at fastsætte regler vedrørende valg, tjenestemænd i medfør af vedtægtens artikel 24a har foreningsfrihed og fagforeningerne og de uafhængige lister frit kan fastlægge deres valgprogram, eftersom Kommissionen aldrig har anfægtet disse principper. Kommissionen har desuden tilføjet, at ej heller eksemplet med ordningen ved de belgiske socialvalg er relevant, eftersom mandaterne her fordeles i henhold til de forskellige arbejdstagerkategorier, hvilket forklarer, at de forskellige organisationer opstiller flere lister for hver kategori.

— Rettens bemærkninger

69 Retten finder indledningsvis at måtte gennemgå ordlyden af valgregulativets artikel 6 og 9. I denne forbindelse kan Retten konstatere, at artikel 9, stk. 2, bestemmer, at »navnene på hver liste skal angives i den rækkefølge, hvori de er opført på den respektive liste, som hver fagforening eller faglige sammenslutning har indleveret«. Det fremgår af selve denne bestemmelses formulering, at hver fagforening kun kan

indlevere en kandidatliste, således som Kommissionen med føje har anført. Desuden kan ordlyden af valgregulativets artikel 6 ikke rukke ved den udtrykkelige bestemmelse i valgregulativets artikel 9, stk. 2; begge artikler har derfor som forudsætning, at hver fagforening kun kan indgive en kandidatliste til valget til Personaleudvalget.

- 70 Det fremgår imidlertid af de argumenter, som parterne har fremsat under den skriftlige og den mundtlige forhandling, især af Kommissionens svar på Rettens mundtlige spørgsmål, at det ikke bestrides, at det af den gældende version af valgregulativet fremgår, at enhver valgbar tjenestemand eller ansat kan opstille som kandidat på en uafhængig liste, selv om han er medlem af en faglig organisation, medlem de besluttende organer i en faglig organisation eller eventuelt formand for en faglig organisation. Kommissionen er ligeledes enig i, at kandidaten på en uafhængig liste offentligt kan meddele, at han har et tilhørsforhold til en faglig forening, hvilket hverv han varetager der, og i, at denne uafhængige liste og dens kandidater mundtligt eller skriftligt kan tilkendegive sympati for eller støtte til de ideer og programmer, som en faglig organisation går ind for, uden at listen mister sin uafhængige karakter i valgregulativets betydning.
- 71 Som svar på et af Retten stillet mundtligt spørgsmål har Kommissionen ikke desto mindre præciseret, at institutionen tager afstand fra, at der i benævnelsen af en uafhængig liste — selv om denne liste har de ovenfor beskrevne karakteristika — kan henvises til navnet på en faglig organisation, som opstiller sin egen liste, og at der under denne uafhængige listes valgkampagne kan udsendes meddelelser, der er fælles for denne liste og den faglige organisations. Ifølge Kommissionen kan sådanne fremgangsmåder vildlede vælgeren med hensyn til karakteren af henholdsvis den af den faglige organisation opstillede liste og af den uafhængige liste, og de må derfor forbydes.
- 72 Retten bemærker i øvrigt, at det er ubestridt, at alle lister, uanset deres oprindelse og den sympati, som kandidaterne måtte ytre for andre lister, konkurrerer med hinanden under valget til Personaleudvalget. En række bestemmelser i valgregulativet vedrører i øvrigt kandidatlisten. Antallet af kandidater og suppleanter på hver

liste svarer således nøjagtigt til antallet af de poster, som er til rådighed, og der er ligeledes blevet gennemført et system med listestemmer.

- 73 Kommissionens udtrykkelige afslag på anmodningen om at bruge en faglig organisations navn ved benævnelsen af en uafhængig liste hviler derfor — som det er blevet fremhævet under den mundtlige forhandling — på ønsket om at undgå enhver form for fejltagelse eller forvirring hos vælgeren.
- 74 Det bemærkes hertil, at vælgeren kan vildledes på to forskellige måder med hensyn til karakteren af en uafhængig liste med de i præmis 70 beskrevne karakteristika. I det første tilfælde indeholder den uafhængige listes benævnelse ingen henvisning til navnet på en faglig organisation, således som Kommissionen kræver, skønt kandidaterne er medlem af den faglige organisation, offentligt meddeler deres tilhørsforhold, mundtligt og skriftligt udtaler sympati for og støtte til den faglige organisations ideer og programmer, uden at den uafhængige liste imidlertid indleveres eller opstilles af den faglige organisation. Vælgeren risikerer under denne forudsætning at begå den fejltagelse at tro, at den kandidat eller de kandidater, som han vil støtte, er fuldstændigt uafhængige af den faglige organisation, som ligeledes har indleveret lister til valget til Personaleudvalget. Den mest effektive måde at forhindre denne form for fejltagelse på er i den uafhængige listes benævnelse udtrykkeligt at henvise til den pågældende faglige organisations navn, hvilket øjeblikkeligt vil medføre en højere grad af gennemskuelighed ved valget mellem de forskellige kandidatlistes.
- 75 I det andet tilfælde henviser den uafhængige listes benævnelse udtrykkeligt til navnet på en faglig organisation, hvoraf medlemmer optræder på den uafhængige liste, offentligt tilkendegiver, at de tilhører denne faglige organisation, mundtligt eller skriftligt udtaler sympati for og støtte til denne faglig organisations ideer og programmer, uden at den uafhængige liste indleveres eller opstilles af den faglige organisation. Den fejl, som vælgeren i dette tilfælde risikerer at begå, eller den forvirring, som en sådan situation kan give anledning til, består i, at vælgeren tror, at han ved at støtte en eller flere kandidater på denne liste giver sine stemmer til den faglige organisation, hvis navn optræder i listens benævnelse. I denne henseende

bemærkes indledningsvis, at vælgeren — når han afgiver sin stemme — råder over oplysninger om alle valgets lister og kandidater, således at han på en gang kan få kendskab til de konkurrerende listers benævnelser og identificere dem, som er indleveret af den faglige organisation som sådan. Følgelig er risikoen for, at vælgeren begår den omtalte fejltagelse, allerede i høj grad reduceret. Dernæst bemærkes, at den fejl, der som anført kan optræde i det andet tilfælde, udelukkende kan skade den faglige organisation, hvis navn anvendes i den uafhængige listes benævnelse. Såfremt denne faglige organisation ikke klager over, at dens navn afvendes af kandidaterne på en uafhængig liste, er det ikke urimeligt at antage, at risikoen for, at den omtalte fejltagelse optræder, praktisk taget ikke foreligger.

- 76 Det fremgår af det ovenfor anførte, at manglen på henvisning til den faglige organisations navn i den uafhængige listes benævnelse i det første tilfælde i betragtelig grad indskrænker gennemskueligheden af valget mellem de forskellige kandidatlistes og forøger risikoen for, at vælgeren begår en fejltagelse, mens det forhold, at en faglig organisations navn i det andet tilfælde optræder i en uafhængig listes benævnelse forøger gennemskueligheden af valget og følgelig begrænser risikoen for fejltagelse eller forvirring hos vælgeren, såfremt den faglige organisation ikke modsætter sig brugen af sit navn.
- 77 Under hensyn hertil finder Retten, at ingen bestemmelse i valgregulativet er til hinder for, at en eller flere uafhængige lister i deres benævnelse kan henvise til navnet på en faglig organisation, som ligeledes deltager i valget, når denne faglige organisation ikke modsætter sig det, i givet fald ved en henvendelse til valgudvalget på baggrund af valgregulativets artikel 18. Det må imidlertid præciseres, at henvisningen til navnet på en faglig organisation i benævnelsen for en uafhængig liste med de i præmis 70 beskrevne karakteristika ikke kan indskrænke sig til blot og bart at gengive det navn, hvorunder den omhandlede faglige organisation selv deltager i valget, og eventuelt tilføje et tal, der kan gøre det muligt at udskille denne liste fra den faglige organisations »officielle liste«, uden at tilsidesætte valgregulativet, som er til hinder for, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste til valget til Personaleudvalget.

- 78 Desuden bemærker Retten, at det forhold, at der foreligger en række uafhængige lister, hvis benævnelser henviser til navnet på en faglig organisation, som beskrevet i præmis 77, ikke skader ligestillingen mellem kandidatlisterne og mellem kandidaterne selv. Dette er den eneste ligestilling, som valgregulativet — og navnlig artikel 6 og 9 — må antages at skulle sikre. Det må i øvrigt i denne henseende fastslås, at selv om et større antal lister set under et uundgåeligt medfører en ændring i styrkeforholdet mellem de valgbare, påvirker dette ikke ligebehandlingen af de forskellige kandidatlisters og vedrører ikke konkurrencen mellem de faglige organisationer, fordi disse hver for sig udelukkende kan indlevere én kandidatliste. Det fremgår heller ikke af bestemmelserne i valgregulativet, at disse bygger på en forudsætning om ligebehandling af de faglige organisationer, som indleverer kandidatlisters til valget til Personaleudvalg, med henblik på at sikre en sund konkurrence dem imellem.
- 79 Endelig bemærkes, at henvisningen til en faglig organisations navn i en uafhængig listes benævnelse ikke kan antages at være en manøvre, som den faglige organisation har planlagt for at omgå den regel, der fastlægger, at der højst må opstilles 27 kandidater plus suppleanter pr. liste, når den faglige organisation ikke har indleveret en sådan liste, og henvisningen til den faglige organisations navn overholder de krav, som er gengivet i præmis 77.
- 80 I den foreliggende sag fastslår Retten indledningsvis, at den liste, som er benævnt »Research/Union syndicale« og af sagsøgeren indgivet til valgudvalget den 18. oktober 1994, blev indleveret på brevpapir med Union syndicale's hoved, som i øvrigt også blev anvendt for den liste, som benævnes »Union syndicale«, og som blev indleveret samme dag af Halskov i Schubert's navn. Retten fastslår dernæst, at Union syndicale's politiske sekretær i sin skrivelse af 7. november 1994 til valgudvalget som svar på dettes afgørelse af 3. november 1994 ikke har bestridt, at de to omhandlede lister er opstillet af Union syndicale. Retten bemærker endelig, at det såvel under den skriftlige som under den mundtlige forhandling har været ubestridt, at listen »Research/Union syndicale« og listen »Union syndicale« begge er opstillet af samme faglige organisation. Når henses hertil, finder Retten, at valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994, hvorved det opfordrede Union syndicale til »kun at opstille en af de lister, som er indleveret af henholdsvis hr. Blanchard og hr.

Halskov (for hr. Schubert) i sit navn«, ikke er blevet truffet i strid med valgregulativets bestemmelser, men derimod er udtryk for en korrekt anvendelse af dette. Heraf følger, at det andet anbringende om annullation af valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994 og ansættelsesmyndighedens tilsvarende undladelse af at forhindre, at afgørelsen blev truffet, eller at ændre den, ikke kan tages til følge.

- 81 Derimod bemærkes, at Union syndicale's politiske sekretær i skrivelsen af 7. november 1994 til valgudvalget som svar på udvalgets afgørelse af 3. november 1994 foreslog at fjerne organisationens initialer fra den liste, der var benævnt »Research/Union syndicale«, og anmode sagsøgeren om — efter at have hørt kandidaterne på den liste, som han stod på — at meddele valgudvalget listens nye benævnelse, dog under den betingelse, at valgudvalget garanterede, at de kandidater, som stod på de to lister, som er omhandlet i afgørelsen af 3. november 1994, blev godkendt. I afgørelse af 8. november 1994 tog valgudvalget forslagets betingelser til efterretning, men antog, at disse betingelser ikke gjorde det muligt »at opfylde hensynet til ikke at godkende 108 kandidater fra samme organisation«, og besluttede »ikke at godkende liste nr. 1 'Research/Union syndicale'«.
- 82 Det fremgår imidlertid af det forslag, som blev fremsat af Union syndicale's politiske sekretær i skrivelsen af 7. november 1994, at Union syndicale ville overholde valgregulativets bestemmelser, uagtet organisationen ikke var overbevist om, at den givne fortolkning heraf var korrekt, idet man udelukkende ville opstille en kandidatliste samt ville opfordre kandidaterne på den liste, der oprindeligt var benævnt »Research/Union syndicale«, til at opstille på en liste med en ny benævnelse. Retten finder, at det forslag, der var blevet fremsat af Union syndicale's politiske sekretær, opfyldte kravene i valgregulativets bestemmelser, som udlagt i præmis 69 til 79, således at valgudvalget i sin afgørelse af 18. november 1994 har opstillet en supplerende betingelse for at godkende kandidatlistener til valg til Personaleudvalget, en betingelse, som desuden strider mod valgregulativet. Såfremt man følger den af valgudvalget i afgørelsen af 8. november 1994 fremsatte antagelse, ville kandidater på en uafhængig liste med de i præmis 70 beskrevne karakteristika ikke kunne godkendes ved valg til Personaleudvalget.

- 83 Retten finder desuden med samme begrundelse, at valgudvalget, da det igennem sin formand nægtede at modtage sagsøgerens liste den 8. november 1994, skønt denne ikke længere i sin benævnelse henviste til Union syndicale, har opstillet en supplerende betingelse, der strider mod de i valgregulativet anførte.
- 84 Heraf følger, at de to afgørelser, som valgudvalget traf den 8. november 1994, strider mod bestemmelserne i valgregulativet og følgelig må annulleres. Retten understreger imidlertid, at denne annullation ikke påvirker gyldigheden af den valghandling, som fandt sted efter den kendelse om foreløbige forholdsregler, der blev afsagt af Rettens præsident den 21. november 1994, og ej heller resultatet af de valg, der blev afholdt den 31. januar, den 1. og 2. februar 1995, således som også sagsøgeren og intervenienten har medgivet under den mundtlige forhandling.
- 85 Når henses hertil, må det andet anbringende og påstanden om annullation af valgudvalgets afgørelser af 8. november 1994 tages til følge, uden at det er nødvendigt at træffe afgørelse om ansættelsesmyndighedens tilsvarende undladelse af enten at forhindre eller ændre de annullerede afgørelse.
- 86 Heraf følger, at sagsøgerens andre anbringender må undersøges, for så vidt som de går videre end annullationspåstanden. Det bemærkes hertil, at når Retten finder, at valgregulativet forbyder en faglig organisation at opstille mere end en kandidatliste til valget til Personaleudvalget, må den tage stilling til de andre af sagsøgeren påberåbte anbringender inden for rammerne af den ulovlighedsindsigelse, som sagsøgeren subsidiært har gjort gældende i forhold til valgregulativet.
- 87 Retten konstaterer i denne forbindelse, at sagsøgeren har begrundet den ulovlighedsindsigelse, som han har gjort gældende i forhold til valgregulativet, med tilsidesættelse af principper anført under det andet, tredje, fjerde og femte anbringende til støtte for annullationspåstanden, mens det andet anbringende til støtte for denne

påstand navnlig vedrører tilsidesættelse af valgregulativet. Retten finder følgelig at måtte vurdere ulovlighedsindsigelsen ved udelukkende at tage stilling til det tredje, fjerde og femte anbringende.

Tredje anbringende: tilsidesættelse af principperne om frihed og demokrati eller ligebehandling

— Parternes argumenter

- 88 Sagsøgeren har gjort gældende, at ligebehandlingsprincippet på valgområdet indgår i det princip om demokrati, hvorefter der skal herske lighed mellem vælgerne, mellem de opstillede kandidater og mellem de faglige organisationer, som opstiller kandidatlistor, således som det følger af den nævnte dom i sagen *De Dapper m.fl. mod Parlamentet* og med den af Europa-Parlamentet den 12. april 1989 vedtagne »erklæring om de grundlæggende frihedsrettigheder« (nærmere bestemt artikel 17, stk. 5).
- 89 Sagsøgeren har dernæst anført, at afgørelsen af 3. november 1994 indskrænker en række valgfriheder, idet den opstiller hindringer for kandidaternes valgbarhed til listen »Research/Union syndicale«, for Union syndicale's frihed til at opstille en liste og for vælgerens frihed til at afgive stemmer på listen »Research/Union syndicale«.
- 90 Ifølge sagsøgeren kan sådanne restriktioner kun tillades, hvis de er i overensstemmelse med traktaten om De Europæiske Fællesskaber (jf. artikel 17, stk. 5, i erklæringen om de grundlæggende frihedsrettigheder, som vedtaget af Parlamentet den 12.4.1989), eller står i rimeligt forhold til et lovligt formål, således som det er fastlagt i retspraksis, bl.a. af generaladvokat Sir Gordon Slynn i dennes forslag til afgørelse i den nævnte sag *Diezler m.fl. mod ØSU* (Sml. s. 4298). Den påståede nødvendighed af, at alle faglige organisationer står på lige fod, hvilket skulle begrunde forbuddet mod, at en faglig organisation indleverer mere end en liste, således som

Kommissionen har gjort gældende, følger ikke af princippet om demokrati eller af ligebehandlingsprincippet, i medfør af hvilke det kræves, at europæiske tjenestemænd stilles lige som vælgere og valgbare, men ikke, at faglige organisationer får lige mulighed for at opstille kandidatlistor. Desuden er det aritmetiske lighedsprincip, som Kommissionen hylder (en liste for hver faglig organisation), ikke det, som Domstolens og Rettens praksis har fastslået, nemlig en reel ligestilling for loven, hvorefter det lige behandles lige og det forskellige forskelligt.

- 91 Sagsøgeren har ligeledes anført, at Union syndicale's holding på ingen måde er til hinder for, at andre faglige organisationer opstiller flere lister. Ifølge sagsøgeren afhænger en faglig organisations mulighed for at opstille flere lister af disses mere eller mindre repræsentative karakter og af viljen hos de kandidater, der er medlem af en faglig organisation, til at stille op ved valget. Sagsøgeren finder derimod, at valgregulativet er udtryk for forskelsbehandling dels, fordi det gør det muligt for tjenestemænd, som ikke er medlem af nogen fagforening, at opstille så mange lister, som de ønsker, hvilket efter sagsøgerens mening er udtryk for forskelsbehandling i forhold til personer med tilhørsforhold til en fagforening, og dels, fordi der ikke tages hensyn til de objektive forskelle mellem de faglige organisationer, for så vidt angår repræsentativitet.

- 92 Kommissionen har hertil anført, at forbuddet mod, at en faglig organisation opstiller mere end en liste til valget til Personaleudvalget i Kommissionen, ikke udgør nogen forskelsbehandling af de kandidater, som optræder på listen »Research/Union syndicale«. Den bestemmelse, hvorefter det ikke er tilladt samme organisation at opstille flere lister, indskrænker nemlig ikke tjenestemændenes frihed til at udpege deres repræsentanter eller EF-tjenestemænds lige ret til at vælge og blive valgt. Bestemmelsen har desuden til formål at stille de faglige organisationer på lige fod under valgproceduren, uden dog at forhindre, at tjenestemændene stiller op på uafhængige lister, uanset deres tilhørsforhold til en faglig organisation. Der foreligger således ikke forskelsbehandling, idet en sådan bestemmelse tværtimod bekræfter det fuldstændigt lovlige princip om lighed ved valgene. Kommissionen har tilføjet, at der ikke sker forskelsbehandling ved et tilhørsforhold til en fagforening, da denne sag ikke drejer sig om fagforeningsfriheden, fordi hver faglig organisation frit kan fastlægge listen med sine egne kandidater.

— Rettens bemærkninger

- 3 Inden for rammerne af det tredje anbringende må det undersøges, om valgregulativet på nogen måde opstiller hindringer for en tjenstemands ret til at blive valgt, at vælge og til at stemme på en kandidatliste, og for en faglig organisations frihed til at opstille en kandidatliste. Desuden må det undersøges, om forbuddet mod, at en faglig organisation opstiller mere end en kandidatliste, tilsidesætter principperne om frihed og om ligebehandling af kandidatlisterne, uanset disses oprindelse, samt om ligebehandling af kandidaterne.
- 94 Retten bemærker for det første, at afgørelsen af 3. november 1994, der blev vedtaget i overensstemmelse med bestemmelserne i valgregulativet, udelukkende havde til formål at forhindre Union syndicale i at opstille to lister i sit eget navn. Det fremgår nemlig af valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994 og af de af Kommissionen senere under denne sag fremsatte argumenter, at valgudvalget ikke har villet forhindre kandidater på listen »Research/Union syndicale« i at opstille til valget til Personaleudvalget, men har krævet, at dette skete under overholdelse af de i valgregulativet fastlagte retningslinjer.
- 95 For det andet finder Retten, at de regler for en tjenstemands eller øvrig ansats ret til at stille op til valgene, som er fastlagt i valgregulativet, som anført i præmis 69 til 79, ikke indebærer hindringer for udøvelsen af denne rettighed, fordi de ikke indskrænker rettighedens omfang. Enhver tjenstemand eller ansat med anden status har nemlig — hvad enten han er medlem af en faglig organisation eller ej — ret til at opstille som kandidat til valget til Personaleudvalget, enten på en liste indleveret af en faglig organisation med dennes accept eller på uafhængig liste, idet han i så fald bibeholder retten til offentligt at meddele sit eventuelle tilhørsforhold til en faglig organisation, til mundtligt eller skriftligt at give udtryk for sin sympati for eller støtte til en fagforenings program og til at henvise til en fagforenings navn ved benævnelsen af den uafhængige liste, hvorpå han optræder, under overholdelsen af de krav, som er angivet i præmis 77. Sagsøgeren kan således ikke med føje påstå, at valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994, som er truffet i overensstemmelse med bestemmelserne i valgregulativet, indskrænker nogen af de rettigheder, som han påberåber sig.

- 96 For det tredje bemærkes, at når valgregulativet ganske simpelt forbyder, at samme faglige organisation indleverer mere end en kandidatliste, berører valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994 ikke Union syndicale's ret til opstille en kandidatliste.
- 97 For det fjerde bemærker Retten, at valgregulativet — som beskrevet under Rettens bemærkninger vedrørende andet anbringende — søger at overholde princippet om ligebehandling af kandidatlisterne. Retten har desuden anført, at forbuddet mod, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste, ikke strider mod princippet om ligebehandling af listerne. Heraf følger, at valgregulativet ikke tilsidesætter princippet om ligebehandling af listerne, men tværtimod sikrer princippets overholdelse.
- 98 Endelig finder Retten for det femte, at det — med henblik på at undersøge, hvorvidt valgregulativets bestemmelser kan medføre en tilsidesættelse af princippet om ligebehandling af kandidaterne ved at indføre et kriterium om forskelsbehandling på grund af tilhørsforhold til en fagforening — er tilstrækkeligt at bemærke dels, at valgregulativet gør det muligt for enhver tjenestemand eller øvrig ansat, hvad enten han er medlem af en faglig organisation eller ej, at opstille som kandidat på en uafhængig liste, dels, at han kan henvise til sit fagforeningsmæssige tilhørsforhold, hvad enten han opstiller på en liste for en faglig organisation eller på en uafhængig liste. Retten finder herefter, at forbuddet mod, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste, ikke medfører nogen forskelsbehandling mellem kandidaterne på grund af deres fagforeningsmæssige tilhørsforhold.
- 99 Heraf følger, at valgregulativet ikke tilsidesætter principperne om frihed og demokrati eller om ligebehandling, at det ikke kan erklæres ulovligt, og at valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994 og ansættelsesmyndighedens tilsvarende undladelse af at forhindre, at afgørelsen blev truffet, eller af at ændre den, herefter heller ikke skal annulleres på baggrund af de argumenter, som sagsøgeren har fremsat til støtte for dette anbringende.

Fjerde anbringende: tilsidesættelse af princippet om, at alle personalegrupper skal være repræsenteret, og/eller af princippet om, at personalet skal have mulighed for fremsætte sine synspunkter

— Parternes argumenter

- 100 Sagsøgeren har indledningsvis gjort gældende, at valgregulativet — ved gennem valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994 at gøre det muligt at udelukke den af Union syndicale den 18. oktober 1994 opstillede liste »Research/Union syndicale« — har indskrænket personalets mulighed for at fremsætte sine synspunkter gennem sine kandidater. En udvidelse af antallet af kandidater — inden for de begrænsninger, som i regulativet er fastsat for hver liste — vil nemlig opfylde dette krav, som udtrykkeligt er anført i vedtægtens artikel 9, stk. 3.
- 101 Sagsøgeren har dernæst anført, at det i artikel 1, stk. 4, i bilag II til vedtægten, og i artikel 6 i den af Kommissionen den 28. april 1988 vedtagne ordning bestemmes, at sammensætningen af Personaleudvalget skal være således, at de kategorier og tjenestegrupper, der er nævnt i artikel 5 i vedtægten, samt de, der er nævnt i artikel 7, stk. 1, i ansættelsesvilkårene for øvrige ansatte i Fællesskaberne, er sikret repræsentation. Det følger af retspraksis, at disse bestemmelsers underliggende formål er at sikre, at alle personalets interessegrupper bliver repræsenteret. Valgordningen bør derfor så vidt muligt opfylde dette mål (den nævnte dom i sagen *De Dapper m.fl.* mod Parlamentet, præmis 16 og 17).
- 102 Artikel 1, stk. 4, i bilag II til vedtægten vil imidlertid ikke være tilstrækkelig i så henseende, idet denne artikel udelukkende henviser til vedtægtens artikel 5, stk. 1, andet led, og til artikel 7 i ansættelsesvilkårene for øvrige ansatte i Fællesskaberne. Disse to bestemmelser omfatter nemlig kun de administrative tjenestegrupper og den særlige sprogteneste, uden at tage de videnskabelige og tekniske tjenestemænd, som er omfattet af vedtægtens artikel 92 til 101, i betragtning, lige så lidt som de ansatte under »Forskning og Teknologisk Udvikling«. Efter sagsøgerens opfattelse gør valgregulativet, navnlig dets artikel 8 og 12, det følgelig ikke muligt at sikre, at

formålet — en fuldstændig repræsentation af personalets forskellige interesser — bliver opnået, fordi regulativet er vedtaget med hjemmel i bilag II til vedtægten. Sagsøgeren har herefter fundet, at opstilling af lister for hver sektor, således som Union syndicale går ind for, udgør midlet til at sikre en sådan repræsentation.

- 103 Ifølge Kommissionen udgør det forhold, at der er fastsat regler for kandidatopstillingen, derimod ikke noget særligt indgreb i de demokratiske regler. Bestemmelsen i vedtægtens artikel 9, stk. 3, har først og fremmest til formål at sikre, at personalets interesser er repræsenteret, derimod ikke en repræsentation for fagforeningerne og de faglige sammenslutninger, som er enheder for sig (Rettens dom af 12.1.1994, sag T-65/91, White mod Kommissionen, Sml. Pers. II, s. 23, præmis 102).
- 104 Kommissionen har dernæst anført, at der efter ordlyden af vedtægtens artikel 5, stk. 1, består en videnskabelig og teknisk tjeneste, som er adskilt fra den administrative tjenestegruppe og den særlige sprogjeneste, hvilket retspraksis også har bekræftet (Domstolens dom af 21.10.1986, forenede sager 269/84 og 292/84, Fabbro m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2983; Rettens dom af 9.10.1992, sag T-50/91, De Persio mod Kommissionen, Sml. II, s. 2365, præmis 17). Artikel 1, stk. 4, i bilag II til vedtægten udgør derfor tilstrækkelig hjemmel, og det er derfor med rette, at valgregulativets artikel 8 og 12 sikrer, at den videnskabelige og tekniske tjeneste opnår en vis mindsterepræsentation. Kommissionen har desuden anført, at der ikke er noget til hinder for, at en sektor indleverer en uafhængig liste med henblik på særligt at repræsentere den videnskabelige og tekniske tjenestes interesser.
- 105 Kommissionen har afslutningsvis fremhævet, at den liste for den enkelte sektor, som sagsøgeren stod i spidsen for, har kunnet opstille til valget til Personaleudvalget i Kommissionen, takket være de fornyede frister, som blev fastsat i overensstemmelse med den af Rettens præsident den 21. november 1994 afsagte kendelse.

— Rettens bemærkninger

- 106 Retten finder under sin bedømmelse af den fremsatte ulovlighedsindsigelse dels at måtte undersøge, hvorvidt valgregulativet tilsidesætter princippet om repræsentativitet, således som det fremgår af vedtægtens artikel 9, stk. 3, af artikel 1, stk. 4, i bilag II til vedtægten og af artikel 6 af den af Kommissionen den 27. april 1988 vedtagne ordning ved at forbyde, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste, og dels at måtte undersøge, hvorvidt valgregulativets artikel 8 og 12 ligeledes omfatter den videnskabelige og tekniske tjeneste.
- 107 Hvad angår den påståede tilsidesættelse af princippet om repræsentativitet henledes opmærksomheden på de påberåbte bestemmelsers ordlyd. Vedtægtens artikel 9, stk. 3, lyder således:

»Personaleudvalget varetager personalets interesser over for institutionen og sikrer en stadig kontakt mellem denne og personalet. Det skal bidrage til tjenestegrenenes tilfredsstillende funktion ved at give personalet mulighed for at fremsætte sine synspunkter ...«

Artikel 1, stk. 4, i bilag II til vedtægten lyder:

»Sammensætningen af det Personaleudvalg, der ikke er inddelt i lokale sektioner, eller, når Personaleudvalget er inddelt i lokale sektioner, af den lokale sektion skal være således, at alle de kategorier og tjenestegrupper, der er nævnt i artikel 5 i vedtægten, samt de, der er nævnt i artikel 7, stk. 1, i ansættelsesvilkårene for øvrige ansatte i Fællesskaberne, er sikret repræsentation. Centraludvalget for et Personaleudvalg, der er inddelt i lokale sektioner, er gyldigt konstitueret, så snart flertallet af dets medlemmer er udpeget.«

Endelig lyder artikel 6 i den af Kommissionen den 27. april 1988 vedtagne ordning:

»Retningslinjerne for valg til de lokale sektioner og til Centraludvalget fastsættes af generalforsamlingen af tjenestemænd i Kommissionen, således at der skabes sikkerhed for, at alle kategorier og alle tjenestegrupper af tjenestemænd samt de ansatte, der er nævnt i artikel 7, stk. 1, i ansættelsesvilkårene for øvrige ansatte i Fællesskaberne er sikret repræsentation i Centraludvalget og så vidt mulig i hver lokal sektion ...«

108 Det fremgår af disse tre bestemmelser, at det forhold, at kandidaterne tilhører forskellige tjenestegrupper eller kategorier, medvirker til at fremme formålet om at give personalet mulighed for at fremsætte sine synspunkter. Retten finder imidlertid, at forbuddet mod, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste, ikke udgør en hindring for opnåelse af dette formål. Som Retten har anført i præmis 95, har afgørelsen af 3. november 1994 ikke til formål at forhindre kandidaterne fra den liste, som sagsøgeren stod i spidsen for, at deltage i valget og følgelig at forhindre en kategori eller en særlig tjenestegruppe af tjenestemænd og øvrige ansatte at fremsætte deres synspunkter og blive repræsenteret i Personaleudvalget.

109 Som Kommissionen med føje har gjort gældende, giver disse tre bestemmelser ikke hver faglig organisation ret til at være repræsenteret i Personaleudvalget. I medfør af disse bestemmelser skal den gældende valgordning afspejle personalets synspunkter, navnlig ved at give hver tjenestemand eller ansat ret til at stille op og ret til vælge, uden at dette mål imidlertid kan betragtes som en garanti for, at de forskellige faglige organisationer opnår sikkerhed for at blive repræsenteret i Personaleudvalget.

110 Det bemærkes hertil, at selv om det principielt er i overensstemmelse med de nævnte bestemmelsers formål, at en faglig organisation indleverer flere lister for

hver sektor, er dette på ingen måde det eneste middel til at opnå dette formål. Den interne udvælgelse af kandidaterne på den liste, som hver faglig organisation indleverer, valgregulativets bestemmelser og alle tjenestemænds eller ansattes mulighed for at blive opført på en kandidatliste, eller om ikke andet, opstille selvstændigt, udgør nemlig ligeledes midler, som kan gøre det muligt at opnå dette formål.

- 111 Endelig finder Retten, at selv om forbuddet mod, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste, skulle berøve kandidaterne fra en særlig tjenestegruppe det mest effektive middel til at blive valgt og derfor påvirke opnåelsen af det mål, som er anført i de nævnte bestemmelser, er dette forbud, som anført i præmis 77, udtryk for en udnyttelse af princippet om repræsentativitet, som ikke kan medføre, at bestemmelserne i valgregulativet bliver ulovlige, eftersom denne udnyttelse er blevet gennemført med hjemmel i en afgørelse truffet af generalforsamlingen af tjenestemænd, hvor alle kategorier og tjenestegrupper i personalet var repræsenteret. Desuden bemærker Retten, at sagsøgeren under alle omstændigheder ikke har bevist, at de kandidater, som stod opført på hans liste, når henses til deres tilknytning til en særlig kategori, havde større chancer for at blive valgt ved at opstille på en liste indleveret af en faglig organisation, end på en uafhængig liste, hvis benævnelse henviste til navnet på en faglig organisation.
- 112 Retten finder i øvrigt, at valgregulativets artikel 8 og 12 tager sigte på alle personalets tjenestegrupper, herunder den videnskabelige og tekniske tjeneste, hvorunder kandidaterne på listen »Research/Union syndicale« angiver at høre. Domstolen og Retten har nemlig tidligere haft lejlighed til at fastslå, at »der ved vedtægten er oprettet tjenestegrupper (sprog-tjenesten og den videnskabelige og tekniske tjeneste); ifølge vedtægten er det endvidere muligt at oprette andre tjenestegrupper for tjenestemænd, der udfører specielle hverv, der kræver særlige kvalifikationer, hvilket gør det muligt at sikre dem et særligt karrierforløb under hensyn til disse særegenheder« (de nævnte domme i sagerne Fabbro m.fl. mod Kommissionen, præmis 21, og De Persio mod Kommissionen, præmis 17).
- 113 Det fremgår af det anførte, at valgregulativet ikke tilsidesætter princippet om repræsentativitet, som det fremgår af de nævnte bestemmelser, at det derfor ikke er

ulovligt, og at valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994 og ansættelsesmyndighedens tilsvarende undladelse af at forhindre, at afgørelsen blev truffet, eller af at ændre den, herefter ej heller kan annulleres på grundlag af de argumenter, som sagsøgeren har anført inden for rammerne af dette anbringende.

Femte anbringende: tilsidesættelse af fagforeningsfriheden og af princippet om, at alle tjenestemænd er valgbare

— Parternes argumenter

- 114 Sagsøgeren har gjort gældende, at forbuddet mod at opstille mere end 27 kandidater plus suppleanter stiller de medlemmer af en faglig organisation, som — ud over de 27 plus suppleanter — er mulige kandidater, over for valget mellem enten at forlade den faglige organisation og opstille på en uafhængig liste eller at afstå fra deres kandidatur. Desuden indebærer valgregulativet — efter sagsøgerens opfattelse — en tilsidesættelse af fagforeningsfriheden, idet det ved at kræve, at den faglige organisation trækker en af de to indleverede lister tilbage, fratager denne fuld frihed til at opretholde opstillingen af sagsøgerens kandidatur.
- 115 Kommissionen har bestridt, at forbuddet mod, at en faglig organisation opstiller flere lister, skulle udgøre en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 24a og af artikel 1, stk. 1, i.f., i bilag II til vedtægten. Sagsøgerens fagforeningsfrihed bringes ikke i fare, fordi hans egen organisation har valgt ikke at lade ham opstille på den første liste. Desuden fastlægges valgbetingelserne — således som Retten har haft lejlighed til at bemærke (den nævnte dom i sagen *Maindiaux m.fl. mod ØSU*) — af generalforsamlingen for den institutions tjenestemænd, der gør tjeneste på det pågældende tjenestested. Eftersom *Union syndicale's* beslutning om ikke at lade den første liste omfatte sagsøgeren var en ren intern beslutning inden for den faglige organisation, foreligger der ikke nogen tilsidesættelse af vedtægtens artikel 24a. Det stod nemlig fortsat sagsøgeren frit for at benytte sig af sin valgbarhed ved at opstille på en uafhængig liste.

— Rettens bemærkninger

- 116 Indledningsvis må fremhæves, at undersøgelsen af de argumenter, som sagsøgeren har fremsat under sit femte anbringende, ved vurderingen af den subsidiært fremsatte ulovlighedsindsigelse må begrænse sig til de argumenter, som vedrører valgudvalgets afgørelse af 3. november 1994, eftersom Retten allerede har taget påstanden om annullation af valgudvalgets afgørelser af 8. november 1994 til følge. Det er herefter ikke nødvendigt, at Retten tager stilling til de af parterne fremsatte argumenter vedrørende disse afgørelser.
- 117 Det må først fastslås, at sagsøgeren med henvisning til den påståede tilsidesættelse af fagforeningsfriheden under femte anbringende har fremsat argumenter, som han allerede inden for rammerne af det fjerde anbringende var fremkommet med til støtte for, at der forelå forskelsbehandling på grundlag af fagforeningsmæssigt tilhørsforhold.
- 118 Retten bemærker dernæst, at sagsøgeren kræver, at en faglig organisation har ret til at opstille et af sine medlemmer, i dette tilfælde sagsøgeren, og at han gør gældende, at valgregulativet ved at forbyde, at en faglig organisation indleverer mere end en kandidatliste, opstiller hindringer for fagforeningsfriheden, som i øvrigt er anerkendt i vedtægtens artikel 24a.
- 119 Vedtægtens artikel 24a bestemmer imidlertid, at »tjenestemændene har foreningsfrihed; de kan især være medlemmer af fagforeninger eller andre faglige sammenslutninger af europæiske tjenestemænd«. Heraf følger, at den i vedtægtens artikel 24a definerede foreningsfrihed ikke betyder, at en faglig organisation inden for valgordningens rammer har de samme rettigheder som en tjenestemand. I vedtægtens artikel 24a gives der nemlig tjenestemanden ret til at tilslutte sig en forening, navnlig en faglig organisation. Dette er herefter en måde, hvorpå man kan organisere den foreningsfrihed, som gælder for alle tjenestemænd, hvis medvirken i valgprocessen i øvrigt reguleres af bestemmelserne i valgregulativet. Følgelig finder

Retten, at den faglige organisation med støtte i vedtægtens artikel 24a ikke kan kræve tilsvarende rettigheder som de tjenestemænd, der er kandidater til valget til Personaleudvalget.

- 120 Endelig må det fremhæves, at det forhold, at sagsøgeren den 18. oktober 1994 stod opført på en af de af Union syndicale opstillede lister, var resultatet af en intern beslutning i Union syndicale. Sagsøgeren kan derfor alene bebrejde Union syndicale følgerne af, at hans navn blev trukket tilbage fra listen, når valgregulativets bestemmelser forbyder, at en faglig organisation indleverer mere end en liste, og når dette forbud ikke strider mod de af sagsøgeren påberåbte rettigheder, som anført af Retten i præmis 96.
- 121 Dertil bemærkes atter, at det står den tjenestemand, som er medlem af en faglig organisation, frit for at opstille som kandidat på en uafhængig liste, hvis han ikke er blevet udvalgt til at opstille på listen for den faglige organisation, hvoraf han er medlem, og i påkommende tilfælde offentligt at meddele sit tilhørsforhold og sin støtte til organisationens program. Den tjenestemand, som er medlem af en faglig organisation, har derfor fortsat frihed hertil og til samtidig at opstille på en anden liste end den, som er indleveret af den faglige organisation.
- 122 Det følger derfor af det anførte, at valgregulativet hverken tilsidesætter fagfor­ eningsfriheden, som fastlagt i vedtægtens artikel 24a, eller det princip, hvorefter alle tjenestemænd er valgbare, og at det følgelig ikke i så henseende kan erklæres ulov­ ligt; herefter kan afgørelsen af 3. november 1994 og ansættelsesmyndighedens til­ svarende undladelse af at forhindre, at afgørelsen blev truffet eller af at ændre den, ikke annulleres på grundlag af de af sagsøgeren påberåbte argumenter til støtte for dette anbringende.
- 123 Den ulovlighedsindsigelse, der som subsidiær påstand er fremsat i forhold til valg­ regulativet, kan derfor ikke tages til følge.

Erstatningspåstanden

— Parternes argumenter

- 124 Sagsøgeren har gjort gældende, at de anfægtede afgørelser ikke blot er ulovlige retsakter, men ligeledes ansvarspådragende, idet han er blevet påført en ikke-økonomisk skade, fordi han ikke har kunnet stille op til valget under de af ham ønskede betingelser og ikke har kunnet udøve sin stemmeret i overensstemmelse med vedtægtens betingelser.
- 125 Kommissionen har ikke blot bestridt, at de anfægtede afgørelser skulle være ulovlige, men har ligeledes benægtet at have begået noget ansvarspådragende i denne sammenhæng. Institutionen har anført, at den ikke havde nogen grund til at handle under udøvelsen af sin overvågningspligt under de valghandlinger, som den anså for fuldstændigt korrekte. Kommissionen har desuden gjort gældende, at sagsøgeren ikke på nogen måde har understøttet påstanden om den lidte økonomiske såvel som ikke-økonomiske skade.

Rettens bemærkninger

- 126 I overensstemmelse med fast praksis finder Retten, at selv om man måtte antage, at de af valgudvalget den 8. november 1994 i strid med bestemmelserne i valgregulativet vedtagne afgørelser havde kunnet forårsage en ideel skade for sagsøgeren, har denne ikke henvist til noget tab som følge af vedtagelsen af de anfægtede afgørelser, hvor annullation af de to afgørelser af 8. november 1994 ikke kan udgøre en passende genoprettelse (se bl.a. Rettens dom af 28.11.1991, sag T-158/89, Van Hecken mod ØSU, Sml. II, s. 1341, præmis 37, og af 12.2.1992, sag T-52/90, Volger mod Parlamentet, Sml. II, s. 121, præmis 46). Heraf følger, at erstatningspåstanden ikke kan tages til følge.

Sagens omkostninger

- 127 I medfør af procesreglementet artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har fået delvis medhold i annullationspåstandene og har nedlagt påstand om, at Kommissionen betaler sagens omkostninger, bør Kommissionen på grund af sagens omstændigheder betale sagens omkostninger, herunder de i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler afholdte omkostninger.
- 128 I medfør af procesreglementets artikel 87, stk. 4, kan Retten træffe afgørelse om, at andre intervenienter end medlemsstater eller institutioner skal bære deres egne omkostninger. Da intervenienten i denne sag ikke har indgivet skriftlige indlæg til støtte for sagsøgeren og under den mundtlige forhandling blot har henvist til det af sagsøgerens advokat afgivne mundtlige indlæg, finder denne bestemmelse anvendelse.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Fjerde Afdeling)

- 1) Valgudvalgets to afgørelser af 8. november 1994 annulleres, uden at denne annullation berører resultatet af valget til Personaleudvalget afholdt den 31. januar, den 1. og den 2. februar 1995. I øvrigt frifindes Kommissionen for annullationspåstanden.

- 2) **Kommissionen frifindes for erstatningspåstanden.**

- 3) **Kommissionen bærer sagsøgerens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler, samt sine egne omkostninger. Intervenienten bærer sine egne omkostninger.**

Barrington

Lenaerts

Lindh

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. januar 1996.

H. Jung

D.P.M. Barrington

Justitssekretær

Afdelingsformand